

Stefan Horvath (RSO Wien)

Inbördeskrig i Libyen

[Onsdag, 23 februari 2011]

Utgående från Tunisien, breder sig massprotesterna mot auktoritära regimer i den arabiska världen som en löpeld. Det måste också den islamske "Revolutionsledaren" Muammar al-Gaddafi, mångårig makthavare i Libyen och den maostalinistiska vänsterns tidigare älskling, erkänna.

I hundratals år befann sig Libyen under först Osmanska rikets och senare Italiens herravälde. Efter andra världskriget förvaltades landet av FN och fick 1951 sin formella självständighet under en konstitutionell monarki. Under inflytande av panarabismen, en borgerligt-nationalistisk befrielse rörelse, genomförde 1969 en del av arméledningen under Gaddafi en statskupp mot monarkin och utropade den Arabiska Republiken Libyen.

Den nya regimen lät stänga brittiska och amerikanska militära stöddepåer och förstärkte utländska banker, försäkrings- och oljebolag. Samtidigt lutade sig Libyen – liksom Syrien eller Egypten vid denna tid – mot det stalinistiska Sovjetunionen. Från 1977 gick landet under namnet "Islamiska Socialistiska Folkrepubliken". "Vi är socialister inom Koranens gränser" citerades Gaddafi. Med socialism hade det trots allt ganska lite att göra. I det verkliga socialistiska samhället är – förutom församhälligandet av produktionsmedlen – alla människor inte bara likaberättigade utan även klasskillnaderna tillhör också det förflutna. Men i Libyen existerar klasskiktningen fortfarande, och då rättsutövningen är influerad av sharia, det islamska rättsystemet, är exempelvis kvinnorna uppenbart diskriminerade (till exempel vad gäller skilsmässolagstiftning, arvsrätt etc.). Äktenskapsbrott ("Otukt") bestraffas med 100 piskrapp.

Gaddafi: Den stalinistiska vänsterns älskling

Inte desto mindre muterade "revolutionsledaren" Gaddafi på 70-talet till älskling för en avsevärd del av den radikala (maostalinistiskt dominerade) vänstern liksom radikala intellektuella, som läst en smula Poulantzas och en aning Mao. (Delvis är det samma strömning, som nu hyllar Venezuelas president Hugo Chavez, som 2009 karaktäriserade Gaddafi som "vän"). Slutligen utgav sig den domderande statschefen med de fantasifulla outfiterna för att vara "antimperialistisk" och framför allt USA- och Israel-kritisk. Men som är fallet med alla borgerligt nationalistiska krafter som exempelvis de islamistiska, måste Gaddafis "antiimperialism" bli inkonsekvent, då inget som går utöver kapitalismen i internationalistisk riktning finns bakom detta.

Under 1980- och 1990-talet stödde Libyen på nytt terroristiska organisationer. Efter en attentatserie, däribland mot en av flera amerikanska soldater frekventerad disco i Västberlin, genomdrev USA ett ekonomiskt embargo och bombade libyska städer. Idag upprörs de hycklande företrädarna för USA-imperialismen över regimen flyngrepp mot massprotesterna. Vid millennieskiftet förklarade sig Gaddafi beredd att samarbeta i "War on Terror" och därför upphävdes sanktionerna fullständigt 2003. Multinationellt verksamma koncerner som det österrikiska oljebolaget OMV gjorde på senare år goda affärer med den libyska "antiimperialisten".

Proteströrelse

Till skillnad från Tunisien och Egypten står i Libyen föga relevanta (borgerliga) oppositionella krafter bakom massprotesten. Som Cengiz Günay från österrikiska Institutet för internationell politik bekymrat anmärkt, handlar det om en "fullkomligt okontrollerad rörelse, som tagit form utifrån ekonomiska och sociala grunder och inte är rent politiskt motiverade". Nu passar detta naturligtvis inte borgerliga kommentatorer, då en "revolution" utifrån deras synsätt inskränker sig till alternativa borgerliga och pro-"västliga" krafters maktövertagande som återställer lugn och ordning i kaotiska massprotester.

Faktum är att det verkar som om det i Libyen för tillfället inte existerar någon större organiserad opposition. Även vad gäller proteströrelsens sociala sammansättning är lite känt, eftersom den information som för tillfället kommer ut från landet är föga tillförlitlig.

Viktiga politiska spelare är ledarna för de olika folkgrupperna (i Europa betecknade som ”stammar” eller ”klaner”), som kontrollerar de betydande oljeområden och som nu bryter sig loss från regimen. Liksom i andra revolutionära situationer kommer det nu uppenbart också till ett sönderfall för armén. När allt kommer omkring handlar det därvid inte alltid om en polarisering längs klasslinjer. Skillnad måste göras mellan enskilda soldater, som vägrar lyda sina officerare och delar av ledningen, som inte längre är beredda att tjäna regimen, för att inte förlora sin ställning under en tänkbar ny regering.

Något liknande gäller också för de talrika libyska diplomaterna, som nu avgår i protest mot de statliga våldsexcesserna. Allt är som det skall när Ali Aujali, ambassadör i USA inte längre vill tjäna ”en diktatorisk regim”. Hans insikt kommer dock ganska sent, när allt kommer omkring har regimen suttit vid makten i 42 år. Även han gör det som är nödvändigt för att kunna förbli ambassadör även under en ny ledning.

EU profiterar

Att arrangera möjliga nya maktförhållanden vill också den ”västliga” imperialismen. Men i motsats till Egyptens fall finns det dock vissa intresseskillnader mellan de olika imperialistiska maktblocken. Medan USA styrs mindre av ekonomiska än geostrategiska intressen vad gäller Libyen, är det nordafrikanska landet av grundläggande intresse för EU. Så är Libyen efter Ryssland och Norge Europas viktigaste oljeleverantör. Dessutom samarbetade regimen fram till nu med EU för att bekämpa afrikanska flyktingar och utgjorde därför en viktig utpost för Festung Europa. De pågående resningarna bekämpas för övrigt med vapen, som till stor del levererats av Storbritannien (även österrikiska rustningskoncerner, hävdar fredsforskningsinstitutet SIPRI, har sålt vapen för 80 miljoner Euro till Mubarak-regimen).

Det mest vitala intresset för Libyen har Italien dit 38% av landets export går (till allra största delen handla det om olja). Ytterligare 10% går till Tyskland och 8% till vardera Frankrike och Spanien. Även för Österrike var Libyen fram till nu den efter Kazakstan näst viktigaste oljeleverantören. Därför ägnar sig nu företrädarna för den europeiska imperialismen följaktligen åt pseudodemokratiskt hyckleri. Speciellt den italienska regeringen varnade, i utrikesministern Franco Frattinis skepnad, för europisk ”inblandning”, en ”islamsk stat vid Europas gräns” och oräkneliga flyktingar. Och EU-kommissionen uttalar sig, istället för att kräva Gaddafis avgång, för en dialog mellan båda sidor! Som om det handlade om två likaberättigade parter i konflikt, som måste gå varandra till mötes.

”Till sista blodsdroppen”

I sitt senaste TV-tal förklarade Muammar al-Gaddafi, att han skulle kämpa ”till sista blodsdroppen” i Libyen och ”dö som martyr”. Hans önskan kommer att bli uppfylld. Att han och hans regim kommer att sopas bort av massorna verkar faktiskt sannolikt. Men ännu mindre än i Egypten eller Tunisien finns det självständiga arbetarklassorganisationer, för inte att tala om revolutionära arbetarpartier. Och därför är det knappast troligt att det kommer att lyckas att driva revolutionen vidare i en socialistisk riktning. Trots detta: Skulle massrörelsen lyckas att även i Libyen störta den hatade statschefen, så utgör det ytterligare en milsten i utvecklingen av de förtrycktas medvetande i det arabiska regionen. Och det är inget att underskatta.

Not: Revolutionär Sozialistische Organisation (RSO) är verksamt i Schweiz, Österrike och Tyskland: <http://www.sozialismus.net/>

(Översättning Socialistiskt Alternativ)